

Коцюрубенко Ганна Миколаївна
к.е.н., старший викладач кафедри фінансів
Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна

ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Розглянуто особливості формування фінансової поведінки домогосподарств у контексті сучасних тенденцій економічного розвитку України. Виділено проблемні аспекти формування фінансових ресурсів домогосподарств та їх розподілу у контексті змін макроекономічної ситуації.

Ключові слова: *фінансова поведінка домогосподарства, доходи та витрати домогосподарства, заощадження*

Важливою складовою функціонування фінансової системи держав з ринковою економікою є активне залучення та використання фінансових ресурсів домогосподарств, адже саме домогосподарства, в кінцевому підсумку, акумулюють заощадження як необхідний ресурс живлення економічної системи країни. Динаміка та напрями руху фінансових ресурсів обумовлюються фінансовою поведінкою домогосподарств.

Під фінансовою поведінкою домогосподарств розуміють «сукупність економічних відносин, які виникають в процесі формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів членів домогосподарства і формуються під час їх діяльності з метою отримання доходів і здійснення витрат для максимізації індивідуального та суспільного добробуту»[1, с. 6].

Як сукупність економічних відносин, фінансова поведінка відображає взаємозв'язок домогосподарств з іншими суб'єктами фінансових відносин, зазнає впливу факторів, як внутрішнього так і зовнішнього середовища, які, в кінцевому підсумку, впливають на вибір тієї фінансової стратегії, яку обере домогосподарство у перспективі свого функціонування як суб'єкта фінансових відносин [2, с.21].

Поряд з тим, важливо зазначити, що фінансова стратегія, як прояв фінансової поведінки домогосподарств, не є сталим та незмінним напрямом руху, тобто, може та має корегуватись відповідно, як до уподобань домогосподарств, так і у наслідок змін зовнішнього середовища. Останнє є відносно незалежними для домогосподарства, однак має значний вплив на можливості домогосподарства щодо формування фінансових ресурсів та створює передумови для встановлення пропорцій розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, що, відповідно, обумовлює зміни у фінансовій поведінці.

Макроекономічна ситуація в Україні та загальні процеси економічного спаду негативно позначились на доходній базі функціонування домогосподарств. Так, зокрема, індекс споживчих цін за результатами 2015 року склав 143,3% порівняно з ростом середньомісячної заробітної плати – на 21%[3]. Такі процеси обумовлюють погіршення матеріального стану

домогосподарств України, впливають на вибір пріоритетів щодо формування фінансової поведінки та орієнтації в першу чергу на забезпечення фізіологічних потреб.

Крім того, важливо відзначити, що ситуація щодо розподілу фінансових ресурсів домогосподарством за напрямками витрат значно ускладнилась у зв'язку зі змінами, що стосувались як податкової системи України (зокрема введення воєнного збору, податку на нерухомість), так і тими, що були пов'язані зі збільшенням житлово-комунальних тарифів. Відзначені нововведення вплинули на необхідність для домогосподарств зміни пропорцій розподілу фінансових ресурсів у бік збільшення витрат, при незмінних обсягах доходу, а також, при незмінних обсягах отримуваних послуг, що, відповідно, впливає на необхідність реагування з боку домогосподарств та зміни їх фінансової поведінки відповідно до зовнішніх факторів, зокрема, необхідність забезпечення матеріальних та фізіологічних щоденних потреб у зв'язку з незалежними від домогосподарств факторами призводять до зменшення активності домогосподарств на фінансовому ринку.

Так, окреслені тенденції підтверджуються скороченням обсягів операцій домогосподарств у банківському секторі, як одному із найбільш поширених секторів фінансових операцій українських домогосподарств:

- формування депозитів, залучених депозитними корпораціями від домогосподарств: зменшення з 441 млрд. грн. у 2013 році до 410 млрд. за результатами 2015 року,

- кредитних операцій – з 193 млрд. грн. у 2013 році до 175 млрд. грн. у 2015 році [3].

Отже, відповідно до сучасних тенденцій розвитку економіки України, вибір напряму формування та реалізації фінансової поведінки домогосподарств в значній мірі залежить від негативних макроекономічних процесів та тих змін, що провадяться у зв'язку з державними механізмами регулювання, що позначається не лише на якості життя населення, але й створює проблемний аспект щодо формування потенційних інвестиційних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Шаманська О. С. Фінансова поведінка домогосподарств в умовах економічної трансформації: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. С. Шаманська. — Тернопіль, 2015. — 22 с.

2. Баранова В. Г. Фінансова стратегія як складова управління фінансовими ресурсами домогосподарства / В. Г. Баранова, Г. М. Коцюрубенко // Економіка та держава. – 2014. – № 12. – С. 20-23.

3. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Statist/sfs.htm>